TELPAS UN VIDES NOZĪME BĒRNA VALODAS ATTĪSTĪBĀ

KADRIJA BEIROTE

Jelgava, 27.10.2026

KADRIJA BEIROTE

Sertificēts NLP treneris un
System Coach APC, labbūtības un stresa vadības, transformācijas un komandu
koučs
Pasaku terapijas speciālists

Sākumskolas pedagogs, Montessori pedagogs

Lektors

Apzinātības un ciguna instruktors

@kadrija.beirote

kadrija.beirote@r6vsk.lv

Tālr.: 29156958

~ Skolotāju Saimes Spēks ~

Ja Tev būtu iespēja, kuru no šiem `stūrīšiem` Tu ieviestu savā klasē? Kāpēc?

Ja Tev kā bērnam būtu iespēja, kuru no šiem `stūrīšiem` Tu ieviestu klasē?

Ko bērns šeit gribētu pateikt?

Ko bērns šeit varētu pamanīt?
Ko viņam, iespējams, gribēsies pajautāt?
Par ko viņš varētu sarunāties ar otru?
Kas palīdzētu domu izteikt precīzāk?

Mēs neveidojam tikai mācību stundu.
Mēs veidojam PIEREDZI, kurā bērns katru dienu kaut ko iemācās. Arī par sevi!

Vai un ko bērns mūsu klasē iemācās par pasaules lietu kārtību, vērtībām, par sevi?

Bērna pieredze nerodas tikai nejauši…

To veido pedagoga atkārtotas mikrorīcības!

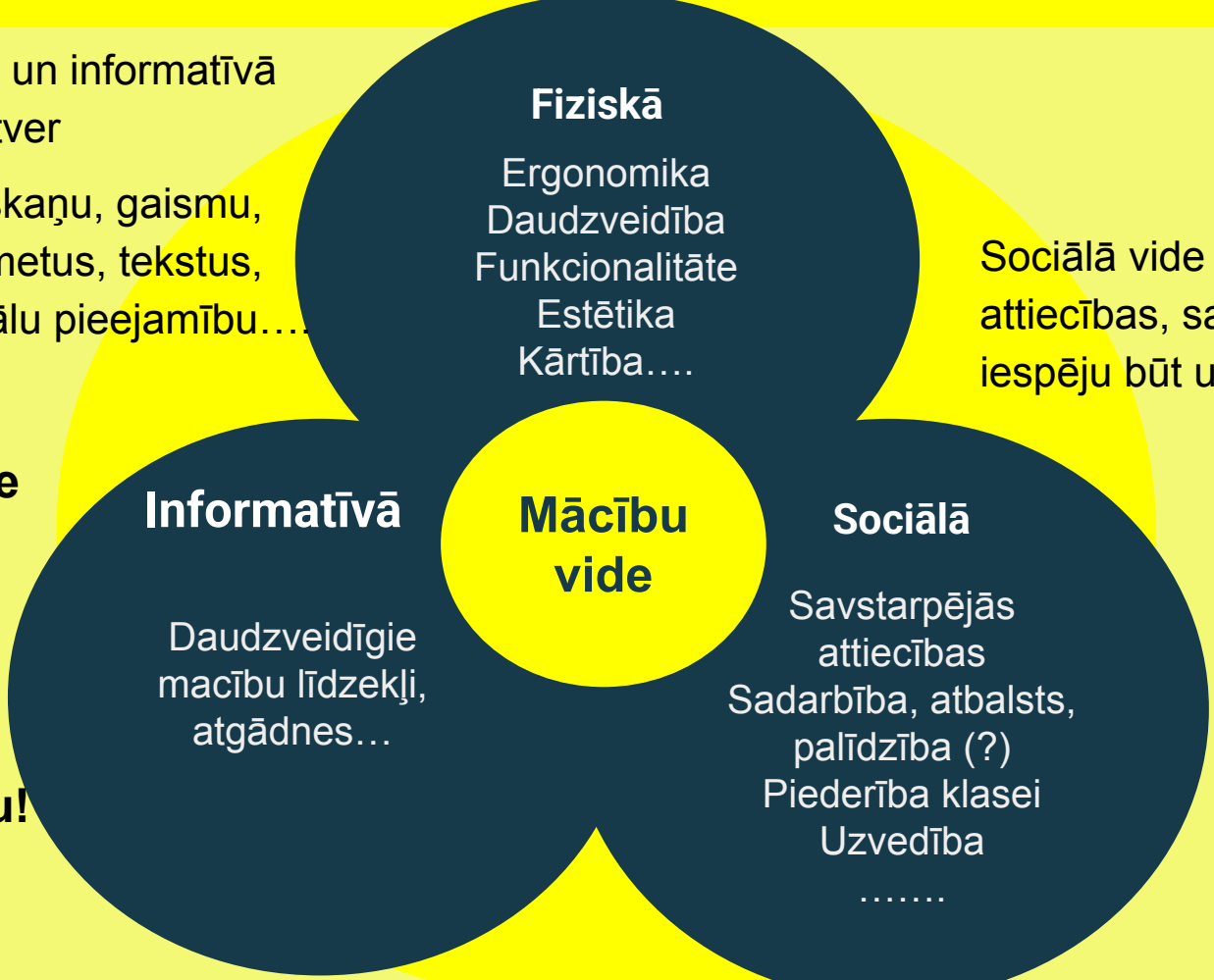
- Valoda un jautājumi
- Attieksme pret kļūdām
- Bērnam dotās izvēles
- Atgriezeniskā saite
- Dienas ritms un darba organizācija
- Attiecību veidošanas veids

Kļūsti par bērna pieredzes dizaineru!

Fiziskā un informatīvā vide ietver

vietu, skaņu, gaismu, priekšmetus, tekstus, materiālu pieejamību….

Pedagoģiski organizēta vide sasaista šos elementus ar bērnam saprotamu saziņas nolūku!

Sociālā vide ietver attiecības, sarunas ritmu, iespēju būt uzklausītam…..

Pirmsskolā uzmanības centrā
ir saprašana, vārdu krājums,
teikumu veidošana, stāstīšana,
interese par rakstīto.

Sākumskolā šos pamatus turpina attīstīt ar precīzu skaidrojumu, pamatojumu, teksta izpratni un rakstīšanu.

Bagāta vide papildina sistemātisku lasīšanas un rakstīšanas mācīšanu.

Piemēram. **Tas pats priekšmets — sarežģītāka valoda**

Valodas darbība	Iespējamais jautājums
Nosaukt un raksturot	Kāda ir šī atslēga?
Salīdzināt	Ar ko tā atšķiras no otras?
Izteikt pieņēmumu	Ko tā varētu atslēgt?
Pamatot	Kura detaļa liek tev tā domāt?
Veidot stāstījumu	Kas notiktu, kad/ ja kāds atrastu šo atslēgu?

Mums ne vienmēr vajag citu materiālu. Var mainīt valodas uzdevumu!

Telpas organizācija un ikdienas teksti

- **Sarunu vieta:** bērni var redzēt partnera seju un dzirdēt viņu bez sacensības ar fona skaņu. Darbs pārī dod vairāk runas iespēju nekā tikai kopīga jautāšana!
- **Grāmatu vieta**: sasniedzamas grāmatas, ērta apskate divatā, iespēja pārstāstīt attēlu vai notikumu, iespēja fantazēt, dalīties lasītajā.

- **Izpētes vieta:** mazs aktuālu priekšmetu komplekts, salīdzināšanas iespēja un vieta jautājumu pierakstam.

- **Rotaļu un būvēšanas vieta:** saraksti, shēmas, pasūtījumi, vēstules, instrukcijas un rakstāmpiederumi, kas saistīti ar bērnu darbību u.c.

OSAMA

SINONĪMU
VĀRDNĪCA
1000 DABAS BRĪNUMU
LIELĀ ZĪMĒŠANU GRĀMATA
IKĀPECIS

2026

rada siltu, sirsnīgu sajūtu?

Valodas darbības dažādās mācību situācijās

Situācija	Pirmsskolā	Sākumskolā
Informācijas atšķirība	Apraksta slēptu priekšmetu partnerim	Dod precīzu instrukciju un precizē neskaidro
Telpas fotogrāfija	Nosauc vietas un darbības	Salīdzina iekārtojumus un pamato ieteikumus
Grāmata un priekšmeti	Pārstāsta notikumu ar atbalstu	Izskaidro tēla rīcību ar norādi uz tekstu, pieredzēto, iztēloto.
STEAM izpēte	Pasaka ko pamanīja	Formulē pieņēmumu, novērojumu un secinājumu

- Kāda ir telpa ienākot? (VAK) -
  Ko redzu?
  Ko dzirdu?
  Ko sajūtu?
  Kur/kā pārvietojos?

- Balss? Ķermenis? Sajūtas un reakcijas?

- Telpas LĪDZ klasei?

STRATĒĢISKI PLĀNOJU

VĒROJU

VADU

ANALIZĒJU UN REFLEKSTĒJU

STRATĒĢISKI PLĀNOJU

…..

Īss vides izvērtējums

- Vai bērni šajā vietā var viens otru dzirdēt?
- Vai materiāls dod iemeslu runāt?
- Vai vajadzīgie vārdi ir pieejami?
- Vai runā arī bērni, kas retāk paceļ roku?
- Vai tekstus izmanto darbībā dzīvē?
- Ko noņemt vai pārkārtot, lai saruna būtu vieglāka?

DARBA LAPA 1

Telpas pirmais iespaids — VAK *(vizuāli - audiāli - kinestētiski)* novērojums

Ieej telpā it kā pirmo reizi. Vispirms vienkārši piefiskē un pamani un tikai pēc tam skaidro.

Ceļš līdz klasei

- ☐ Vai ceļš un ieeja ir saprotama, droša un pārskatāma?
- ☐ Ko bērns redz, dzird un sajūt vēl pirms ieiešanas klasē?
- ☐ Kur rodas drūzmēšanās, gaidīšana, apjukums vai steiga?

KAS BŪTU JĀMAINAI/ JĀIEVIEŠ?

_____

_____

_____

_____

Ko es REDZU?

- ☐ Pirmais skatiens dod skaidrību, kur atrodos un kas jādara.
- ☐ Vizuālo stimulu daudzums palīdz, nevis nogurdina vai novērš uzmanību.
- ☐ Svarīgais ir bērna acu līmenī un viegli pamanāms.
- ☐ Kustības ceļi un nepieciešamie materiāli ir ērti un viegli pārskatāmi.

KAS BŪTU JĀMAINAI/ JĀIEVIEŠ?

_____

_____

_____

_____

Ko es DZIRDU?

- ☐ Telpā nav pastāvīga traucējoša trokšņa vai nevajadzīgas atbalss.
- ☐ Ir saprotams, kur un kad sarunājamies, strādājam klusumā vai klausāmies.
- ☐ Pedagoga balss nav vienīgais instruments, kas pārvalda telpu.

KAS BŪTU JĀMAINAI/ JĀIEVIEŠ?

_____

_____

_____

_____

Ko es SAJŪTU un kā PĀRVIETOJOS?

- ☐ Telpā ir pietiekami daudz svaiga gaisa un piemērots apgaismojums.
- ☐ Varu brīvi pārvietoties, netraucējot citiem.
- ☐ Ir vieta aktīvam darbam, mieram un individuālai koncentrēšanās iespējai.
- ☐ Telpā ir kāda vieta, kurā jūtos droši un varu atgūt līdzsvaru.
- ☐ Rotaļām ir noteikta `teritorija` (piemēram, paklājiņš utl.)

KAS BŪTU JĀMAINAI/ JĀIEVIEŠ?

DARBA LAPA 2

Klases kartēšana

KLASES SHĒMA / KARTE

Logi • durvis • galdi • zonas • kustības ceļi

Kartē izmanto savus simbolus vai krāsas un atzīmē:

- ☐ bērnu biežākie pārvietošanās ceļi;
- ☐ vietas, kur bērni visbiežāk pulcējas;
- ☐ vietas, kur bērni jūtas ērti un droši;
- ☐ vietas, no kurām bērni izvairās vai kur jūtas neērti;
- ☐ vietas, kur biežāk rodas konflikti vai drūzmēšanās;
- ☐ vietas, kur uzmanība viegli novēršas;
- ☐ materiālus, kas ir pieejami un tiek dabiski izmantoti;
- ☐ savu "enkura" jeb spēka vietu klasē.

Ko man vēl vajag pavērot, pirms izdaru secinājumus?

DARBA LAPA 3

"Neredzamo robežu" un pieejamības čekliste

Vēro, kā telpa pati pasaka priekšā: "Šeit drīkst", "šeit gaidi", "šeit sadarbojies", "šeit nomierinies".

ZONA / ASPEKTS	KO VĒROJU?	JĀ / VĒL NĒ	PIEZĪMES
Ieeja un pārejas	Bērnam ir skaidrs, kur novietot mantas un kā sākt dienu.	☐ / ☐	
Individuālais darbs	Ir vieta, kur iespējams strādāt ar mazāk uzmanības novērsējiem	☐ / ☐	
Sadarbība	Galdu un krēslu izvietojums ļauj sadarboties, netraucējot citiem.	☐ / ☐	
Miers un pašregulācija	Ir piemērota vieta īsai nomierināšanās vai atelpas pauzei.	☐ / ☐	
Materiāli	Bērni redz, sasniedz un prot paņemt vajadzīgo patstāvīgi, bez lūguma pedagogam	☐ / ☐	
Vienošanās	Ir skaidrs, kā materiālus lieto, noliek vietā un uztur estētiskā kārtībā.	☐ / ☐	
Acu līmenis	Svarīgā informācija un bērnu darbi atrodas bērnam uztveramā augstumā.	☐ / ☐	
Līdzdalība	Bērniem ir reāla iespēja ierosināt, veidot un uzņemties rūpes par vidi.	☐ / ☐	

KAS BŪTU JĀMAINA/ JĀIEVIEŠ?

Dabiska interese! APSTĀKĻI, VIDE

Pasaki tā, lai otrs var izveidot!

1. A uz lapas uzzīmē trīs vienkāršas figūras noteiktā izvietojumā.
2. Nerādot zīmējumu, izstāsta B, kā to uzzīmēt.
3. B drīkst uzdot precizējošus jautājumus.
4. Abi salīdzina zīmējumus.

Pieaugušā saruna kā valodas atbalsts

Pieaugušais seko bērna interesei, atsaucas viņa teiktajam un dod **mazliet sarežģītāku valodas paraugu.**

Solis	Praktiska rīcība
Kopīga uzmanība	Pievienojies bērna izpētei. “Tu pēti šo robaino malu.”
Atsaucīga reakcija	Atzīsti arī žestu vai skatienu. Atstāj laiku atbildei.
Valodas paplašināšana	Bērns: “Garš.” Pieaugušais: “Šis tilts ir garāks par iepriekšējo.”
Sarunas turpinājums	Atbildi uz domu, komentē un piedāvā bērnam turpināt; neveido tikai jautājumu virkni.

Pieaugušā saruna kā valodas atbalsts

Jautājumi kas palīdz domai attīstīties

- Apraksts: “Ko vēl tu vari pateikt par tā virsmu?”
- Salīdzinājums: “Kas abiem kopīgs? Ar ko tie atšķiras?”
- Pamatojums: “Kas tev liek tā domāt?”
- Precizēšana: “Ko tu domāji ar vārdu liels?”
- Perspektīva: “Kā tu to paskaidrotu cilvēkam, kurš nebija klāt?”

Jautājumu daudzumu līdzsvaro ar komentāriem un klausīšanos. Bērnam vajag sarunas partneri un iespēju attīstīt savu domu!

Dabiska interese! APSTĀKĻI, VIDE

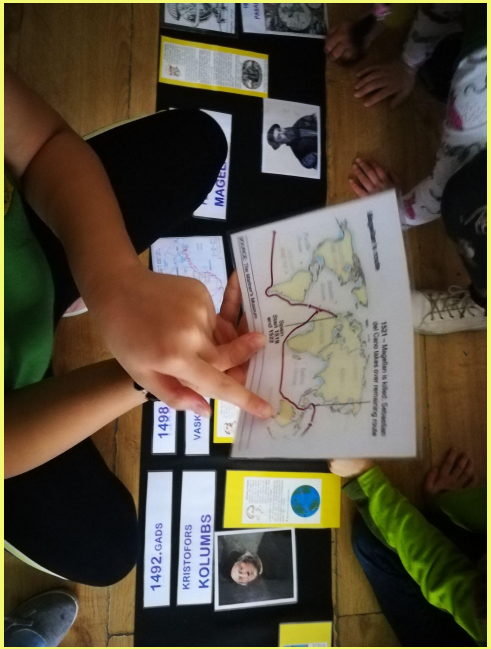

VIENOŠANĀS!!! - kā lietojam materiālus! SKAIDRI, KONKRĒTI, KONSEKVENTI!

PIEEJAMĪBA!!! = DZĪVA, DABISKA INTERESE! DAUDZ CITU IZZINOŠU JAUTĀJUMU!!!

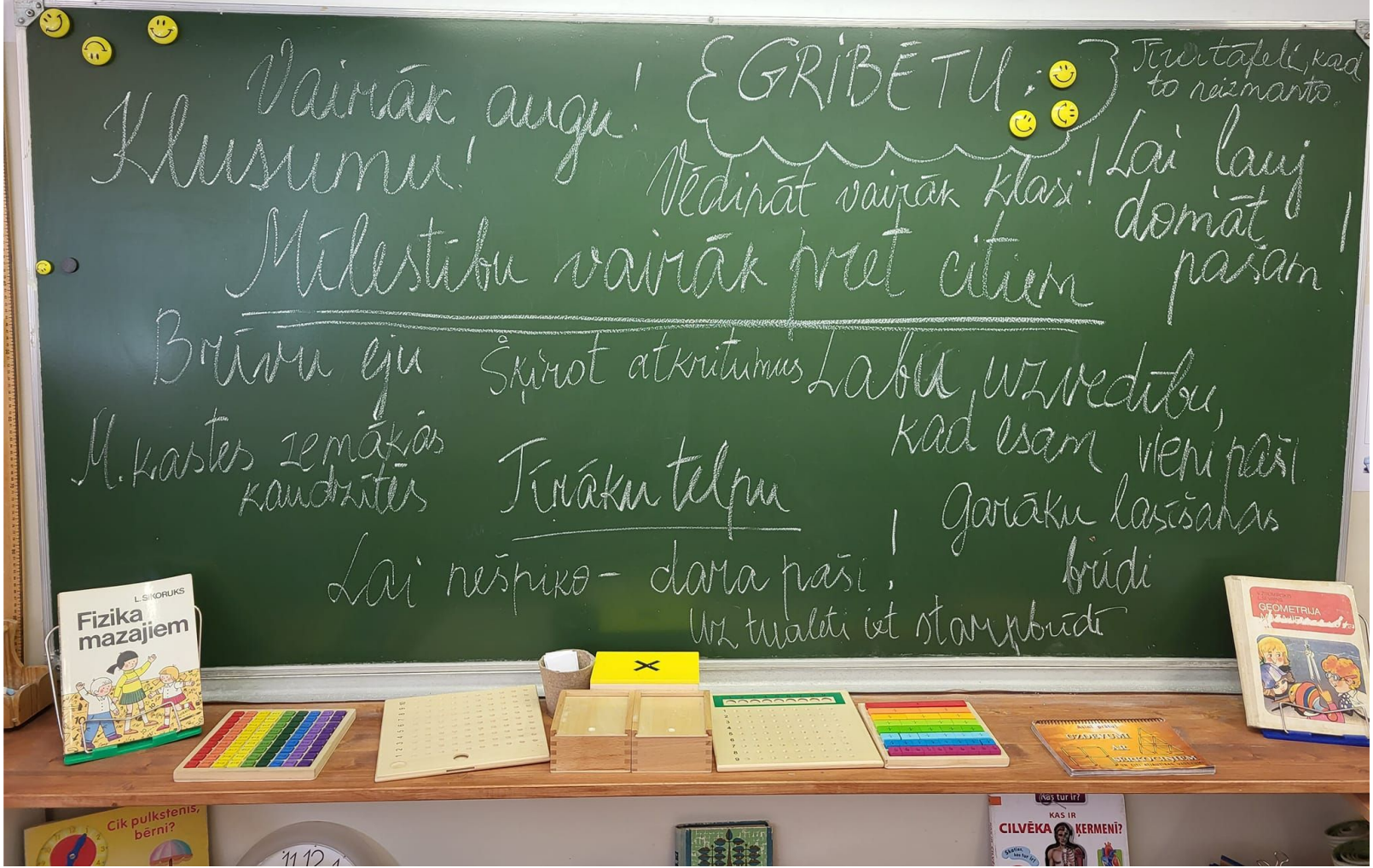

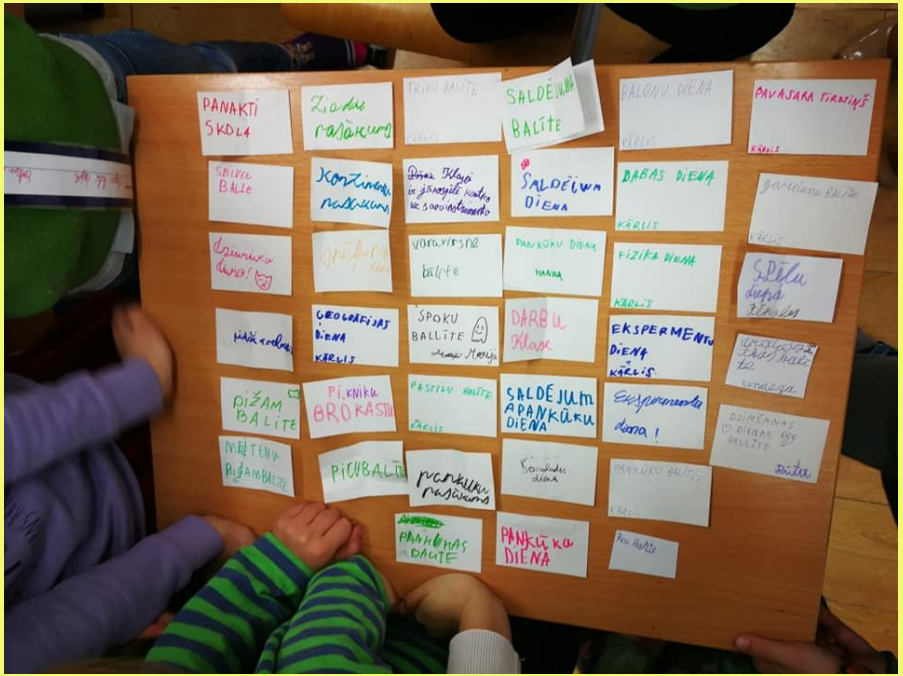

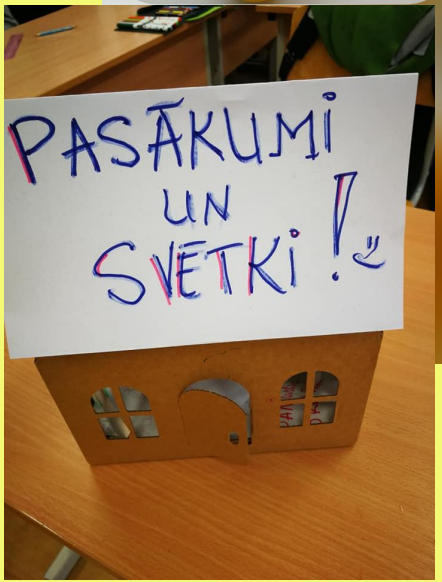

Dari labāko,
ko vari, ar to,
kas tev ir,
tur, kur tu
esi!

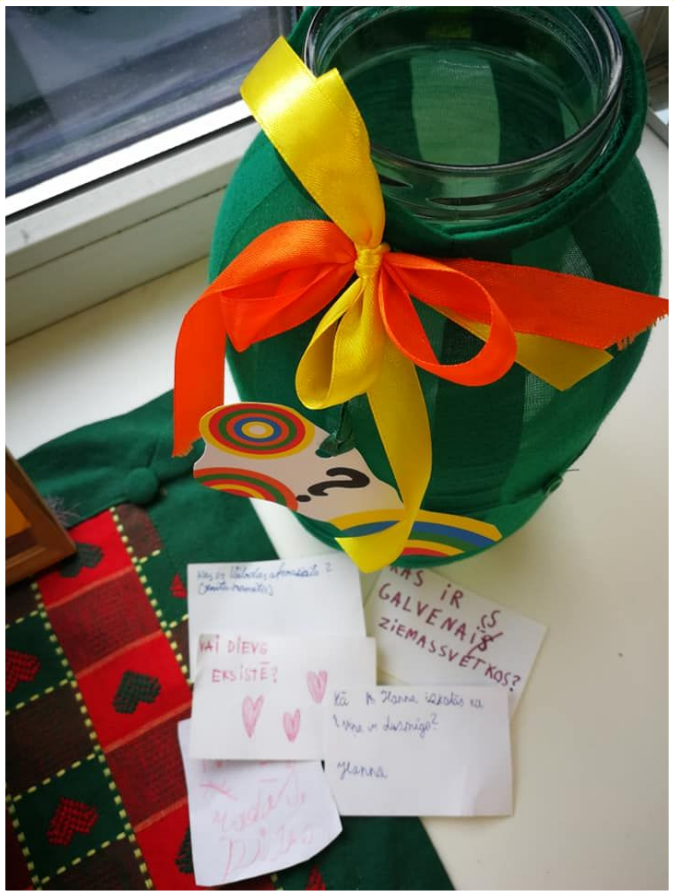

Vairāk augu!
Klusumu!
EGRĪBĒTU :)
Vēdināt vairāk klasi!
Mīlestību vairāk pret citiem
Lai lauj domāt pašam!
Brīvu eju
Šķirot atkritumus
Labu uzvedību,
M. kastes zemākās kancelejām
Tīrāku telpu
kad esam vieni paši
garāku lasīšanas brīdi
Lai nešpiko - dara paši!
Uz tualeti ēst stampbrīdī
Fizika mazajiem
L. SIKORUKS
GEOMETRIJA
Cik pulkstenis, bērni?
KAS IR CILVĒKA ĶERMENĪ?

PANAKTĪ SKOLA
Zaķa rasākums
SALDĒJUMA BALTE
BALONU DIENA
PAVASARA TIRAUMĀ
SALDĒJUMA DIENA
DABAS DIENA
GEOGRĀFIJAS DIENA
ĶĪMIJAS DIENA
FIZIKA DIENA
SPOKU BALLĪTE
DARBU klase
EKSPERIMENTU DIENA
PIŽAM BALĪTE
PIKNIKU BROKASTI
SALDĒJUMA APAKŠKAKU DIENA
PIEBALTĪTE
PANKŪKA DIENA

Idejas rudziņmaltītei

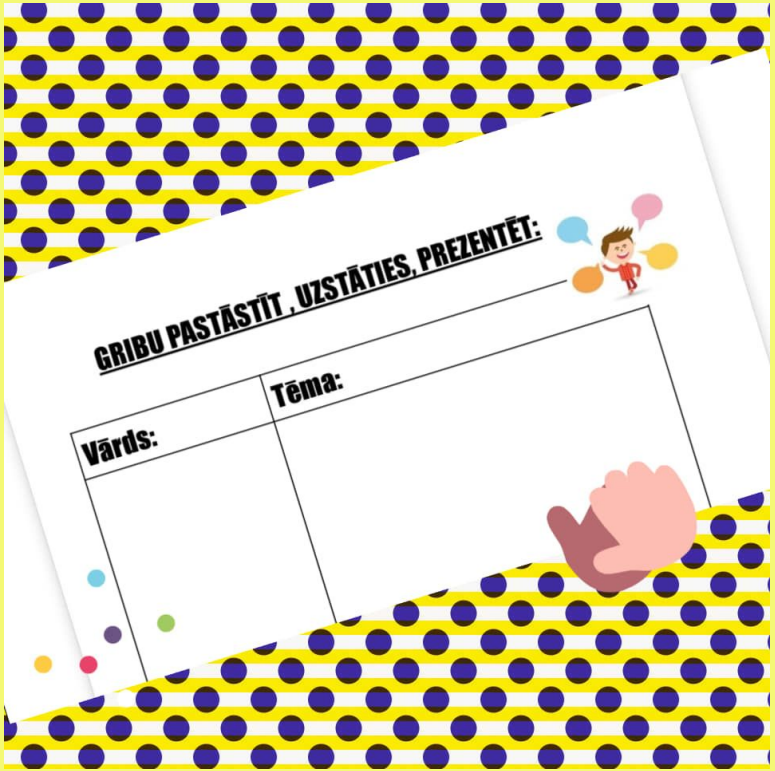

PASĀKUMI UN SVĒTKI!

Idejas rudziņmaltītei

KĀS ĪR ĪSĀ GALVENAIS ZIEMASSVĒTKOS?
KĀPĒC DIEVS ĻAUJ CILVĒKAM MIRT?
KĀ MANA VECĀKĀ MĀSA VARĒTU KĻŪT PAR ENGEĻI?
MANA

Drosmes bērnu drosmes un prieka mirkļu grāmata!

GRIBU PASTĀSTĪT , UZSTĀTIES, PREZENTĒT:
Vārds:
Tēma:

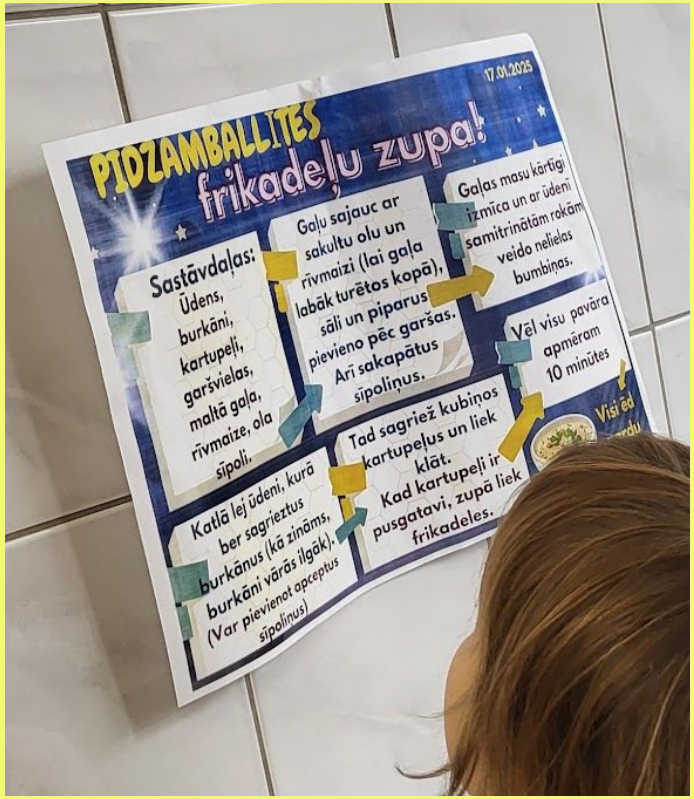

zemes strēle

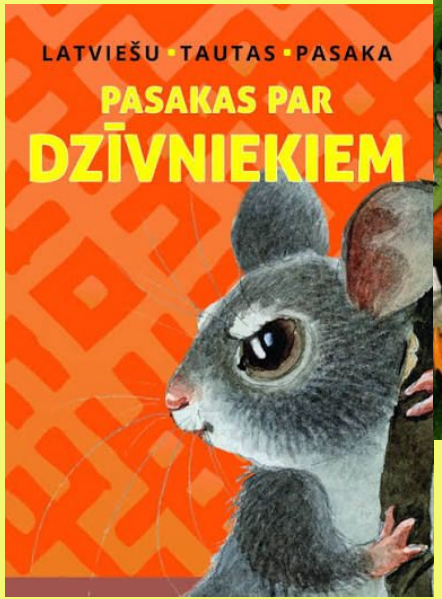
Kāpēc tas ir svarīgi? Tas palīdz bērnam saprast — **lasīšanai un rakstīšanai ir praktiska jēga**!

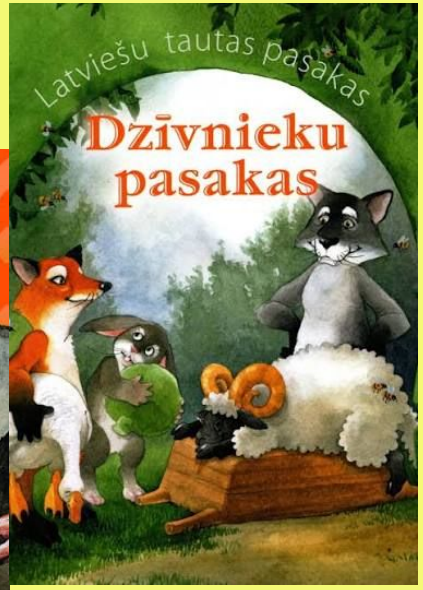
PAMANĪT un REAĢĒT!!!

Arī otram ir savs stāsts….

Pasaka ļauj uz brīdi paskatīties uz situāciju cita acīm.

Ko tēls piedzīvo?
Ko viņš varētu just un vēlēties?
Ko mēs zinām, un ko tikai pieņemam?
Kā varam noskaidrot, nevis izdomāt viņa vietā?

Viena situācija, trīs skatpunkti

“ Meža skolā zvēriņi būvēja tiltu pār strautu. Vāvere rūpīgi salika zarus. Lācēns pienāca tuvāk, aizķēra tiltu, un tas sabruka. “Tu vienmēr visu sabojā!” iesaucās vāvere. Lācēns aizgriezās: “Man nemaz nevajag jūsu tiltu!” Ezītis to visu vēroja no malas….. ”

Kļūsti par bērna pieredzes dizaineru!

NOVĒROJUMS

Ko es redzu/ pamanu?

→

STIPRĀ PUSE

Kas jau izdodas?

→

IESPĒJA ATTĪSTĪBAI

Kas vēl pilnveidojams?

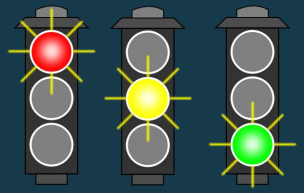
→

JAUTĀJUMS

Ko darīsi tālāk?

Sāc ar vienu vietu un vienu valodas mērķi! Pēc nedēļas izvērtē bērnu izteikumus un līdzdalību; TAD lem par nākamajām pārmaiņām!

MANA VIENA MIKROPĀRMAIŅA

SĀKŠU

PĀRTRAUKŠU

TURPINĀŠU

Mana konkrētā rīcība: _____

Maza, atkārtota rīcība maina bērna ikdienas stāstu!
KAS IR MANA KA PEDAGOGA IDENTITĀTE, PĀRLIECĪBAS, VĒRTĪBAS, KĀPĒC ESMU SKOLĀ?!

Papildu materiāls, ja interesē papētīt plašāk :

1. **Education Endowment Foundation. Preparing for Literacy. 2018.**
   https://educationendowmentfoundation.org.uk/education-evidence/guidance-reports/literacy-early-years

2. **Education Endowment Foundation. Improving Literacy in Key Stage 1. Second Edition. 2020**
   https://educationendowmentfoundation.org.uk/education-evidence/guidance-reports/literacy-ks-1

3. **Education Endowment Foundation. The ShREC approach. 2025.**
   https://educationendowmentfoundation.org.uk/early-years/the-shrec-approach

4. **NAEYC. Leveraging the Environment to Ignite Children's Literacy Learning.**
   https://www.naeyc.org/node/5209

5. **NAEYC. Creating a Playful, Literacy-Rich Preschool Environment.**
   https://www.naeyc.org/node/5252

6. Sanita Martena un līdzautores. *Mācību vide kā atbalsts latviešu valodas apguvei un lietojumam daudzveidīgās situācijās*. Latviešu valodas aģentūra, 2026.
https://valoda.lv/wp-content/uploads/2026/08/MacibuVideKaAtbalstsLatviesuValodasApguvei_Q.pdf

7.
https://valodasrokasgramata.lv/bibliography/FCFA8C01-97C8-1165-746B-37CD7D65287C?utm_source=chatgpt.com

PALDIES PAR LĪDZDALĪBU UN UZMANĪBU!

Kadrija Beirote | Koučs | Treneris | Pedagogs | Lektors

Education

- Izaugsmes sarunas, koučings - 1:1 un komandām.
- Kursi, treniņi, lekcijas pedagogiem un vecākiem.
- Apzinātības prakses un ciguna nodarbības.

www.varijadari.lv

Kadrija Beirote, tel. 29156958
kadrija.beirote@r6vsk.lv
Izaugsmesvietadaritajiem@gmail.com